

**Справа «Glas Nadezhda EOOD та
Анатолій Єленков проти Болгарії»**

(“Glas Nadezhda EOOD and Anatoliy Elenkov v. Bulgaria”)

У рішенні, ухваленому 11 жовтня 2007 року у справі «*Glas Nadezhda EOOD та Анатолій Єленков проти Болгарії*», Суд постановив, що:

- було порушено ст. 10 Конвенції;
- було порушено ст. 13 Конвенції.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявникам 5 000 євро на відшкодування моральної шкоди та 2500 євро на відшкодування судових витрат.

Обставини справи

Заявниками є Glas Nadezhda EOOD – компанія з обмеженою відповідальністю, що зареєстрована у 2000 році у м. Софії та Анатолій Єленков, громадянин Болгарії, народився 1972 року, мешкає у м. Софії. Пан Єленков є членом Протестантської церкви у Болгарії.

У серпні 2000 року компанія-заявник звернулася до Державної комісії з телерадіомовлення (ДКТ) з проханням надати їй радіоефір для трансляції релігійних програм на території м. Софії та прилеглих до неї околиць. У листопаді 2000 року ДКТ ухвалила рішення про відмову у ліцензії. Ця відмова ґрунтувалася на рішенні Національного комітету з телерадіомовлення (далі – НКТ), ухваленому у жовтні 2000 року. Комітет дійшов висновку про те, що планована радіостанція не відповідала б його вимогам щодо створення передач передусім соціального та економічного змісту, а також не мала б достатньої цільової аудиторії. Комітет, крім цього, відзначав, що матеріали компанії-заявника про створення радіостанції не вказували на планування оригінальних передач, які б вдовольняли запити слухачів (створення таких передач також було однією з вимог Комітету). Комітет зрештою дійшов висновку про відсутність у

компанії-заявника достатніх кадрових та технічних ресурсів для реалізації проекту щодо створення радіостанції.

Компанія-заявник подала заяву до Вищого адміністративного суду (далі – ВАС) про перегляд рішення ДКТ. Також компанія звернулася до суду з клопотанням вирішити попередньо питання щодо законності рішення НКТ. Компанія-заявник стверджувала, що НКТ не пояснив, у якій частині подані документи не відповідали його вимогам. А це було порушенням процедурних правил та загальної вимоги щодо обґрунтування адміністративних рішень. Суд відмовив компанії у задоволенні її скарги на тій підставі, що ДКТ була пов'язана рішенням НКТ і не могла ставити під сумнів його законність. Далі суд відзначив, що він також не міг переглядати законність рішення НКТ, оскільки первинно скарга стосувалася, власне, рішення ДКТ. Суд вказав, що перегляд законності рішення НКТ потребує окремого провадження.

Компанія звернулася з відповідною скаргою. Однак її також було відхилено. ВАС відзначив, що НКТ володів цілковитою свободою розсуду щодо вирішення питання про те, чи заява компанії-заявника зі супровідними документами відповідала встановленим вимогам. також суд додав, що рішення, прийняте завдяки такій свободі розсуду, не є предметом судової перевірки.

Тоді п. Єленков вирішив отримати протокол засідання НКТ, на якому обговорювалася заява компанії-заявника щодо виділення їй радіоефіру. Можливість отримання таких документів передбачена Законом 2000 року «Про доступ до державної інформації». Втім досі п. Єленков так і не отримав можливості ознайомитися з відповідним протоколом, навіть незважаючи на відповідний наказ суду.

Зміст рішення Суду

Спираючись на ст. 9 Конвенції (свобода думки, сумління та релігії) та ст. 10 (свобода вираження поглядів), заявники оскаржували відмову у наданні їм ліцензії на радіомовлення. Також заявники стверджували, що судовий розгляд їхньої справи не відповідав вимогам ст. 13 Конвенції (право на ефективний засіб правового захисту).

Суд відзначив, що втручання у право заявника на свободу вираження коренилося у рішенні НКТ. Адже відповідно до закону ДКТ була пов'язана рішенням НКТ.

НКТ не проводив відкритих засідань, відтак його протоколи були засекреченими. Не були вони надані для ознайомлення навіть тоді, коли суд зобов'язав їх відкрити. Більше того, у своєму рішенні від жовтня 2000 року НКТ ухвалив, що документи, подані компанією-заявником, тільки частково відповідали його вимогам. Втім, у згаданому рішенні не було жодним чином пояснено причини, через які НКТ дійшов такого висновку, а також те, чому свобода розсуду була використана задля відмови у наданні ліцензії на радіомовлення.

Недостатню аргументованість зазначеного рішення не було виправлено також і внаслідок апеляційного розгляду справи: апеляційний суд вказав, що спосіб здійснення свободи розсуду НКТ не підлягає перегляду. Крім того, Суд негативно відзначив невизначеність критеріїв для оцінки поданих матеріалів. Отож, дві зазначені обставини, на думку Суду, позбавили заявників захисту від свавільного втручання у їх свободу розсуду.

Суд нагадав, що ухвалені Комітетом Міністрів Ради Європи керівні принципи у царині телерадіомовлення закликають до відкритого та прозорого застосування правил, що регулюють ліцензійні процедури. Зокрема, ці принципи наполягають, аби «усі рішення, що ухвалюються

управлінськими органами, були належно аргументовані та відкриті для перегляду відповідними судовими інстанціями».

Зрештою Суд вказав, що втручання у свободу вираження заявників не було законним. Тому він постановив про порушення ст. 10 Конвенції.

Зважаючи на висновок щодо порушення ст. 10 Конвенції, Суд вирішив, що не було необхідності вивчати окремо, чи було порушено ст. 9 Конвенції.

Суд далі звернув увагу на підхід, що був застосований ВАС у справі. Йшлося про відмову цього суду втручатися у дискреційні повноваження НКТ. Суд у зв'язку з цим вказав, що такий підхід не відповідає вимозі до національних судів, закладеній у ст. 13 Конвенції, вивчати у конкретній ситуації суть скарги особи щодо порушення Конвенції. У цій справі ця вимога означала з'ясування питання про те, чи втручання у свободу вираження заявників відповідало нагальній соціальній потребі та чи було воно пропорційним до поставленої законної цілі. Ця вимога виконана не була. Отож, Суд постановив, що було порушено ст. 13 Конвенції, взяту у поєднанні зі ст. 10 Конвенції.